

VÂRFURI DE SĂGEATĂ DIN PERIOADA MEDIEVALĂ DESCOPERITE ÎN ZONA ORAȘULUI BÂRLAD

*Adrian-Ionuț Gilea**

Cuvinte-cheie: vârfuri de săgeată, perioada medievală, Moldova, Bârlad

Keywords: Arrowheads, medieval, Moldavia, Bârlad

În teritoriul de la est de Carpați au fost descoperite de-a lungul vremii numeroase piese de armament care datează din perioada Evului Mediu. După cum este de așteptat, într-o epocă marcată de conflicte, în care armele de foc erau fie rare, fie inexistente, cele mai întâlnite descoperiri sunt vârfurile de săgeată. Astfel, prin prezentul demers ne-am propus să supunem atenției publicului 6 obiecte de acest fel descoperite pe raza orașului Bârlad.

Din punct de vedere istoriografic, pentru zona Moldovei studiile asupra acestor tipuri de arme nu sunt foarte numeroase, conducând în cele din urmă la lipsa unei tipologii a vârfurilor de săgeată din fier care au circulat atât în teritoriul moldovenesc, cât și în celelalte teritorii românești în perioada târzie a Evului Mediu. Bineînțeles, lipsa unei tipologii pentru aceste artefacte nu se datorează doar direcționării atenției cercetătorilor spre alte zone cu mai mult „potențial” și a cercetărilor arheologice din ce în ce mai puține care să aibă în vedere perioada Evului Mediu, ci și faptului că multe dintre aceste tipuri de obiecte s-au păstrat într-o stare destul de precară sau provin din descoperiri întâmplătoare, fără un context arheologic prin care să poată fi stabilit un interval în care au circulat. În fine, dintre cercetătorii care și-au îndreptat atenția spre acest tip de artefacte prezente pe teritoriul Moldovei îi amintim pe Roman Rabinovici, care analizează vârfurile de săgeată descoperite la cetățile Alcedar și Echimăuți¹, Tudor Mandache, care realizează un studiu mai aplicat privitor la tipologia vârfurilor de săgeată din Moldova în secolele XIV–XV² sau Dan Gh. Teodor, care face o grupare a vârfurilor de săgeată din fier în funcție de dimensiuni și tipul de prindere într-un studiu ce tratează mai multe piese de armament din sec V–XI³.

* Muzeul „Vasile Pârvan” Bârlad, str. Vasile Pârvan, nr. 1, e-mail: adriangilea97@gmail.com

¹ Rabinovici 1999, 233–240.

² Mandache 2013, 41–60.

³ Teodor 2017, 260–272.

În ceea ce privește spațiul european, studiile și lucrările realizate pe acest subiect sunt ceva mai numeroase. Astfel, pentru răsăritul Europei și întreg teritoriul Rusiei amintim studiul realizat de A. F. Medvedev, care în urma analizei a câteva mii de obiecte, a reușit să creeze una dintre cele mai amănunțite tipologii privind vârfurile de săgeată din secolele VIII–XIV⁴. În timp ce pentru spațiul central și vest European contribuții importante pentru studiul acestor obiecte au fost realizate de către Alexander Ruttkay, care oferă o tipologie cu 21 de forme în urma analizelor efectuate pe mai multe vârfuri de săgeată din Slovacia⁵, Oliver Jessop⁶ și Richard Wadge⁷, care fac o analiză a vârfurilor de săgeată din secolele X–XVI din Insulele Britanice, alături de lucrările lui Michal Holeščák, referitoare la echipamentul arcașilor din perioada medievală din Slovacia⁸ și Witold Świątosławski, referitor la armele și armurile nomazilor în vremea expansiunii mongole descoperite pe teritoriul Poloniei sau a zonelor învecinate⁹.

În ceea ce privește vârfurile de săgeată, acestea sunt cele mai numeroase piese de armament descoperite atât în spațiul românesc, cât și în cel european pentru perioada Evului Mediu, explicația fiind una simplă, și anume că se produceau într-o cantitate mult mai mare față restul tipurilor de arme. De asemenea, în teritoriile românești aceste obiecte au fost descoperite de-a lungul vremii atât în așezări deschise, cât și în preajma sau interiorul unor fortificații, în depozite, complexe funerare sau fără un context arheologic clar, lucru asociat adesea cu vânătoarea sau alte activități în care era utilă o astfel de armă¹⁰.

Din punct de vedere tipologic, specialiștii, fie că vorbim de cei români sau străini, au avut în vedere sistemul de prindere ca element principal, după care vârfurile de săgeată au fost împărțite în două categorii principale (la rândul lor, aceste categorii se împart în diverse alte tipuri și subtipuri). Astfel, prima categorie este reprezentată de vârfurile de săgeată prevăzute cu peduncul, cu ajutorul căruia se fixau în vergeaua din lemn, iar a doua categorie este cea prevăzută cu tub sau manșon în care se introducea vergeaua. Cel din urmă tip are o prezență mai slabă pe teritoriul Moldovei în secolele XIV–XV, după cum a fost arătat într-un studiu relativ recent în care au fost analizate 311 vârfuri de săgeată¹¹. În cele ce urmează vom supune atenției publicului 6 astfel de

⁴ Medvedev 1966, 5–181.

⁵ Ruttkay 1976, 245–396.

⁶ Jessop 1996, 192–205.

⁷ Wadge 2008, 1–18.

⁸ Holeščák 2019.

⁹ Świątosławski 1999.

¹⁰ Teodor 2017, 263.

¹¹ Mandache 2013, 46–58.

obiecte din fier, atât cu peduncul, cât și cu tub de înmănușare, aflate în colecția Muzeului „Vasile Pârvan” din Bârlad.

A. Vârfuri de săgeată cu peduncul de prindere

1. Identificat cu numărul de inventar 3128 (Pl. I/1), vârful de săgeată are lungimea de 76 mm și o lățime maximă de 15 mm. Forma este una romboidală, cu vârful plat, iar în partea inferioară a acestuia formează un „gât” aproximativ circular. Trecerea spre pedunculul de fixare (de formă circulară) nu este una realizată prin subțierea și reducerea acestuia, ci este una cu profil. De-a lungul vremii s-au descoperit mai multe variante ale acestui tip, diverse tipologii fiind întocmite de către cercetătorii amintiți anterior. Potrivit lui Alexander Ruttkey, acest tip este unul comun, întâlnit în mai multe zone ale continentului european și folosit la scară largă. De asemenea, el afirmă că proveniența sa ar fi una slavă și a ajuns în Europa în perioada cuprinsă între secolul al IX-lea și prima jumătatea a secolului al X-lea, pe teritoriul Slovaciei aceste tipuri fiind descoperite în morminte maghiare și în așezări (fortificate și nefortificate) din secolele XII–XIII¹². Cât despre întrebuințare, acesta a fost folosit atât în context militar, cât și pentru vânatoare. Pe teritoriul Moldovei astfel de tipuri descoperim la Suceava, Târgu Trotuș, Bacău, Baia, Roman, Șcheia, Siret¹³ și Bârlad, iar în Europa au fost descoperite la Sanok-Polonia¹⁴, pe teritoriul Slovaciei¹⁵ dar și în Anatolia, la Eğirdir, provincia Isparta¹⁶.

2. Al doilea vârf regăsit în colecția muzeului din Bârlad, la numărul de inventar 3127 (Pl. I/2), are o lungime de 97 mm și o lățime maximă de 22 mm. Vârful are o formă de frunză alungită, ușor lătită la mijloc, iar baza se restrânge într-un „gât” de formă circulară. Trecerea între vârf și peduncul nu a fost realizată prin reducerea acestuia, ci formează un profil întocmai celui menționat anterior la punctul 1.

Alexander Ruttkey semnalează apariția acestor tipuri în vechile morminte maghiare și menționează faptul că în regiunea carpatică acestea ar fi putut ajunge odată cu primii maghiari, însă din punct de vedere cronologic, pentru Europa centrală și de vest, propune încadrarea lor după secolul al X-lea¹⁷, pe când în estul Europei posibil să fie mai timpurii, A. F. Medvedev propunând în studiul său secolele VIII–XIV, ca perioadă de circulație¹⁸. O opinie asemă-

¹² Ruttkey 1976, 329–330.

¹³ Mandache 2013, 54.

¹⁴ Kotowicz 2005, 70, Fig 8/C.

¹⁵ Ruttkey 1976, 329–330.

¹⁶ Bozer *et alii* 2020, 367/ 34.

¹⁷ Ruttkey 1976, 330, 327, tip B1c.

¹⁸ Medvedev 1966, 65, 179/108.

nătoare a fost formulată și în Polonia, Andrej Nadolski fiind de părere că acest tip a apărut în Evul Mediu timpuriu, în zonele slavice, după care s-a extins spre Europa¹⁹, iar în zona Anatoliei, Alptekin Yavaş *et alii* semnaleză apariția unor tipuri asemănătoare pe care le atribuie perioadei bizantine²⁰. Referitor la utilizare, aceste vârfuri au avut un rol multifuncțional, fiind folosite atât în activitățile de vânătoare, cât și în diverse confruntări militare, cu precădere împotriva inamicilor echipați necorespunzător²¹. Astfel de tipuri întâlnim la Bârlad, Alcedar și Echimăuți– Republica Moldova²², iar în Europa menționi ale acestui tip descoperim în teritoriul slovac²³, Țările Baltice și peninsula Scandinavă²⁴.

3. Identificat în registrul de inventar cu numărul 3125 (Pl. I/3), acest vârf de săgeată are o lungime de 69 mm și o lățime maximă de 10 mm. Spre deosebire de cele menționate anterior, vârful nu este demarcat de peduncul prin acel profil, ci a fost redus treptat până a format un peduncul de fixare în vergea. Forma acestuia este una romboidală alungită, lățit spre partea inferioară a vârfului.

Pentru spațiul european nu am identificat mențiuni ale acestui tip, excepând pe cel prezent la Bârlad, însă poate fi întâlnit în spațiul rusesc unde A. F. Medvedev precizează faptul că astfel de vârfuri au fost descoperite în mai multe regiuni ale Rusiei și au circulat între secolele VIII–XI, din secolul al X-lea observându-se o diminuare a lor. Lungimea acestui tip, în teritoriul Rusiei, variază între 55 și 110 mm, iar lățimea între 7 și 10 mm, asemănător cu cel descoperit la Bârlad²⁵.

4. Identificat în registrul de inventar cu numărul 3124 (Pl. I/4), acest vârf de săgeată are o lungime de 101 mm și o lățime maximă de 33 mm. Din punct de vedere tipologic, vârfurile de acest fel au fost clasificate în două categorii, una cu vârful despiciat în V, iar alta cu vârful în formă de semilună. Cel despre care vorbim este un vârf despiciat în V, cu gâtul circular, delimitat de pedunculul de prindere pe vergea (de formă circulară) printr-un gât cu profil.

Cu toate că de-a lungul vremii au fost păreri diferite în ceea ce privește perioada de apariție, unii specialiști plasându-l în Evul Mediu timpuriu, iar alții în perioada de final a acestei epoci, cert este că acest tip a circulat pe întreg parcursul perioadei medievale. Spre exemplu, Malinowski era de părere că acest tip de vârf a fost cunoscut pe continentul asiatic încă din secolul al VI-lea²⁶, pe când

¹⁹ Nadolski 1954, 65.

²⁰ Yavaş *et alii* 2018, 199.

²¹ Yavaş *et alii* 2018, 199.

²² Rabinovici 1999, 8, Fig. 2/23.

²³ Ruttkay 1976, 327, 330.

²⁴ Nadolski 1954, 65.

²⁵ Medvedev 1966, 60, 147/ 18.

²⁶ Malinowski 2004, 4–5.

Sitdikov era de părere că tipul indicat a apărut la bulgarii din Volga în secolele X–XII²⁷. A. F. Medvedev a inclus în studiul său acest tip și menționează că a fost utilizat la scară largă în teritoriul Rusiei și al Europei de Est începând cu secolul al IX-lea, dar mai intens în secolele XII–XIII²⁸. În ceea ce privește nord-vestul Europei, Vitold Świętosławski, care a urmărit parcursul acestui tip de vârf în Polonia și zonele învecinate, afirmă că era străin acestei zone anterior secolului al XII-lea, fiind prezent pe continentul asiatic și în Europa de est²⁹. În teritoriul Europei centrale și de vest, potrivit lui A. Ruttkey, acest tip de vârf ar fi fost folosit mai degrabă în secolul al XIII-lea și prima jumătate a secolului al XIV-lea³⁰.

Referitor la modul de întrebuințare, marea majoritatea a specialiștilor afirmă că era folosit cu precădere pentru vânarea păsărilor sau a altor animale mici, precum iepurii³¹. Cu toate acestea, în anumite situații putea fi folosit și în context militar, Taybugha Khan, primul han al Hanatului de Siberia, menționa săgețile cu vârf despicat ca fiind folosite și împotriva inamicilor fără armuri³². De asemenea, unele surse menționează și faptul că acest tip de vârf a mai fost utilizat în diverse întreceri sportive. Spre exemplu, în manualul lui Mohammad Zamân privitor la arcașii persani, atât tipul amintit, în V, cât și celălalt asemănător, în semilună, purtau numele de *čandratīyān* (în limba hindi) și au fost folosite la tăiatul fructelor din copaci, coarda de arc a inamicului sau stingerea flăcării lumânării, teste prin care arcașii își etalau acuratețea³³. Astfel de vârfuri identificăm la Dodești – Vaslui³⁴, Frumușica – r. Florești și Echimăuți, Republica Moldova³⁵, Nové Zámky³⁶ – Slovacia, Wetbury, and brooke Castle – Anglia³⁷, Eğirdir, provincia Isparta-Turcia³⁸ și pe întreg teritoriul Rusiei³⁹.

B. Vârfuri de săgeată cu tub de înmănușare

1. Primul vârf de acest tip îl identificăm în registrul de inventar al Muzeului „Vasile Pârvan” Bârlad cu numărul 3123 (Pl. I/5), având o lungime de 68 mm și o lățime maximă de 18 mm. Forma vârfului este una de frunză triunghiulară,

²⁷ Sitdikov *et alii* 2015, 169–170.

²⁸ Medvedev 1966, 72–73.

²⁹ Świętosławski, 1999, 62–63.

³⁰ Ruttkey 1976, 327.

³¹ Świętosławski 1999, 62–63.

³² Latham *et alii* 1970, 10–11, 139.

³³ Khorasani, Dwyer 2016, 54.

³⁴ Teodor 1984, 108, 116, Fig.62/5.

³⁵ Rabinovici 1999, 235/12.

³⁶ Holeščák, 2019, 166.

³⁷ Jessop, 1996, 195, 199–200.

³⁸ Bozer *et alii* 2020, 367/ 51.

³⁹ Edvedev 1966, 143.

lățită la bază ce se restrânge într-un „gât” circular care formează manșonul. Starea de conservare este una medie, cu manșonul rupt spre capătul inferior din cauza oxidării, iar vârful prezintă o ruptură la bază.

Potrivit lui Oliver Jessop acest tip de vârf variază între 50–70 mm lungime și 20–30 mm lățime reprezentând o formă comună pentru teritoriul britanic și restul Europei. De-a lungul vremii au fost descoperite mai multe astfel de vârfuri despre care se crede că au circulat pe continentul european între secolele X–XVI⁴⁰. Referitor la modul de utilizare, este un vârf multifuncțional, folosit atât la vânatoare, cât și în context militar.

2. Al doilea vârf de săgeată care prezintă un tub de înmănușare pe vergeaua din lemn îl identificăm în registrul de inventar cu numărul 3122 (Pl. I/6), având o lungime de 87 mm și o lățime maximă de 33 mm. Acest tip mai este întâlnit în istoriografie și sub numele „coadă de rândunică” datorită formei cu două aripi-oare laterale. În partea superioară, vârful este lat și subțire, iar aripi-oarele, de-o parte și de alta sunt lungi, de mărimi inegale. În partea inferioară este întâlnit manșonul în care se prindea vergeaua din lemn.

În ceea ce privește apariția acestui tip, părerile sunt împărțite, unii dintre cercetători cred că ar fi apărut în timpul perioadei romane, pe când alții îl plasează în orizontul slav. Spre exemplu, Anton Panikarskyi este de părere că acest tip de vârf a apărut în Europa prin secolele VI–VII și a fost cunoscut de europeni datorită influenței slave⁴¹, pe când alți cercetători consideră că este mai vechi, iar variante ale acestui tip de vârf au fost cunoscute încă din perioada elenistică și a continuat să fie folosit în perioada romană și bizantină⁴². Părere asemănătoare fiind formulată și în Turcia, unde a fost identificat un astfel de tip în urma săpăturilor care au avut loc între 2011 și 2014 la Castelul Karacahisar. Descoperit printre alte artefacte aparținând perioadei turcilor selgiucizi, autorii articolului atribuie acest tip mai degrabă bizantinilor⁴³. În tipologia alcătuită pentru teritoriul Rusiei și Europei de est, A. F. Medvedev plasează apariția acestui tip în secolul al VIII-lea, însă admite că tipuri similare au fost cunoscute încă dinainte de Hristos⁴⁴, pe când în teritoriul englez se crede că vârfurile de acest tip au fost utilizate în secolul al XIII-lea și până la mijlocul secolului al XIV-lea⁴⁵. În ceea ce privește modul de utilizare al acestui vârf, se crede că a fost folosit într-o mai mare măsură în activitățile de vânatoare, în special pentru a

⁴⁰ Jessop 1996, 196, Fig. 1/ MP3.

⁴¹ Panikarskyi 2014, 145–157.

⁴² Gaitzsch 2005, 142–143.

⁴³ Yavaş *et alii* 2020, 153; Altisapan *et alii* 2015, 621–633.

⁴⁴ Medvedev 1966, 56.

⁴⁵ Jessop 1996, 200.

vâna animale mari, cum ar fi căprioarele sau urșii, dar putea fi folosit și împotriva inamicilor care erau echipați necorespunzător⁴⁶.

Cu o aplicare largă, atât cronologică, cât și geografică, vârfuri de săgeată de acest tip identificăm la Bârlad – Cetatea de Pământ⁴⁷, Șipot – Suceava⁴⁸, Fundu Herței – Botoșani⁴⁹, Echimăuți – Rezina⁵⁰, Isaccea – Tulcea⁵¹, Roman – Neamț⁵² cât și pe teritoriul altor țări europene sau din afara spațiului european: Uzhgorod – Kiev – Ucraina⁵³, Custom House – Christchurch – Anglia⁵⁴, Djodovo – Bulgaria⁵⁵, Qal-at-Seman-Suriye – Siria⁵⁶ și Sanok – Polonia⁵⁷.

*

După cum s-a putut observa din cele prezentate anterior, vârfurile de săgeată descoperite pe aria orașului Bârlad reprezintă tipuri comune, cu o răspândire largă atât din punct de vedere geografic, cât și cronologic. Studiul armamentului din perioada medievală prezintă o importanță deosebită nu doar pentru cunoașterea diferitelor tipologii de arme care au existat la un moment dat, ci și pentru faptul că prin aceste tipuri de obiecte putem urmări curente sau tehnici care au evoluat de la o populație la alta, raportându-ne în același timp la ocupațiile cotidiene ale locuitorilor dintr-un anumit teritoriu. În zona orașului Bârlad, tipurile variate de vârfuri descoperite fără un context arheologic clar ar putea fi legate de existența Cetății de Pământ construită în secolul al XV-lea, însă nu s-au efectuat destule cercetări care să ofere o serie de date sau analogii pentru obiectele descoperite întâmplător. Astfel, această strădanie a noastră poate constitui un punct de plecare a unor cercetări viitoare mai extinse care să ofere atât o imagine de ansamblu a evoluției târgului, cât și o imagine asupra tipologiilor de vârfuri de săgeată din fier care au existat pe teritoriul Moldovei în perioada medievală.

⁴⁶ Jessop 1996, 200; Nicoll 1983, 182–183; Medvedev 1966, 56.

⁴⁷ Matei, Chițescu 2002, Fig. 50/6.

⁴⁸ Teodor 2013, 23.

⁴⁹ Dimbovița, Teodor 1987, 37.

⁵⁰ Rabinovici 1999, 233–234. Fig. 3.

⁵¹ Adameșteanu 1984, 238, Pl. I/4.

⁵² Hânceanu 2014, 208–209.

⁵³ Medvedev 1966, 56.

⁵⁴ Jossop 1996, 199–200.

⁵⁵ Borisov 1989, 120.

⁵⁶ Kazanski 2003, 79, 5.

⁵⁷ Kotowicz 2005, 69, Fig. 7/c.

BIBLIOGRAFIE

- Adameșteanu 1984,
Gh. Mănucu Adameșteanu, *Descoperiri mărunte la Isaccea (secolele X XIV)*, în *Peuce*, 9, 1984, 237–254.
- Altisapan *et alii* 2015,
E. Altisapan, Z. Demirel Gökalp, H. Yilmazyavaş, A. Gereng, *2011–2014 Kazilari İşığında Eskişehir Karacahisar Kalesi*, în *ASOS Journal*, nr. 10, 2015, 621–633.
- Borisov 1989,
B. D. Borisov, *Djadovo bulgarian, dutch, japanese expedition 1, Medieval settlement and necropolis, 11th–12th century*, Tokyo, Tokai University Press, 1989.
- Bozer *et alii* 2020,
R. Bozer, A. Yavaş, Ü. Güder, *Isparta-Eğirdir Sultan II. Giyaseddin keyhüsrev kervansarayı kazılarında bulunan temrenler*, în *Sanat Tarihi Dergisi*, 29/2, 2020, 333–369.
- Dîmbovița, Teodor 1987,
M. Petrescu Dîmbovița, D. Gh. Teodor, *Sisteme de fortificații medievale timpurii la est de Carpați. Așezarea de la Fundu-Herței (jud. Botoșani)*, Iași, 1987.
- Gaitzsch 2005,
W. Gaitzsch, *Eisenfunde Aus Pergamon Geräte, Werkzeuge Und Waffen*, în *Pergamenische Forschungen*, 14, Berlin, 2005.
- Hânceanu 2014,
G. D. Hânceanu, *Mărturii mușatine din Târgul Romanului (punctul La Bibliotecă)*, în *MemAntiq*, XXIX–XXX, 2014, 203–224.
- Holeščák 2019,
M. Holeščák, *Medieval Archery Equipment from the territory of Slovakia*, Nitra, 2019.
- Jessop 1996,
O. Jessop, *A New Artefact Typology for the Study of Medieval Arrowheads*, în *Medieval Archaeology*, XL, 1996, 192–205.
- Kazanski 2003,
M. Kazanski, *Mission Français de Qal'at-Sem'an. Qal'at-Sem'an Rapport Final*. vol. 4, fas. 3: Les Objets Métalliques, Beyrouth, 2003.
- Khorasani, Dwyer 2016,
M. M. Khorasani, B. Dwyer, *A persian archery manual by Mohammad Zamân*, în *RAMA*, vol. 11 (1), 2016, 44–65.

- Kotowicz 2005,
P. N. Kotowicz, *System military Sanoka we wczesnym średniowieczu*, în *ActaMM*, I, 2005, 125–166.
- Latham *et alii* 1970,
J. D. Latham, D. Phil, W. F. Paterson, S. Archery. *An english version and exposition of a mameluke work on archery (ca. A.D. 1368)*, London, 1970.
- Malinovski 2004,
V. B. Malinovski, *Strely Zarechno-Ubinskogo Mogil'nika*, în *Vestnik Archeologii, Antropologii i Etnografii*, vol. 4, 2004, 1–9.
- Mandache 2013,
T. Mandache, *Tipologia vârfulor de săgeţi din Moldova secolelor XIV–XV. Metodologie, clasificare şi analiză statistică*, în *AŞUI, Serie Nouă*, tom LIX, Iaşi, 2013, 41–60.
- Matei, Chişescu 2002,
M. D. Matei, L. N. Chişescu, *Cetatea de pământ de la Bârlad. Monografie arheologică*, Târgovişte, 2002.
- Medvedev 1966,
A. F. Medvedev, *Ruchnoye metatel'noye oruzhiye (luk i strely, samostrel) VIII–XIV vv*, *Arkheologiya SSSR*, nr. E1–36, Moskva, 1966.
- Nadolski 1954,
A. Nadolski, *Studia nad uzbrojeniem Polskim w X, XI, i XII wieku*, *Acta Archaeologica Universitatis Lodziensis*, nr. 3, Lodz, 1954.
- Nicoll 1983,
A. Mc. Nicoll, *Taşkun Kale: Keban Rescue Excavations, Eastern Anatolia*, Oxford, 1983.
- Panikarskyi 2014,
A. Panikarskyi, *Barbed Arrowheads from Mala Kopanya Necropolis*, în *Scientific Studies*, nr. 7, Liov, 2014, 148–159.
- Rbinovici 1999,
R. Rabinovici, *Vârfuluri de săgeată din fier în Moldova medievală timpurie şi contextul lor cultural-istoric*, în *ArhMold*, XXII, Bucureşti-Iaşi, 1999, 233–240.
- Ruttkey 1976,
A. Ruttkey, *Waffen und Reiterausrüstung des 9. bis zur ersten Hälfte des 14. Jahrhunderts in der Slowakei (II)*, în *SlArch*, XXIV, nr. 2, 1976, 245–395.
- Sitdikov 2015,
A. G. Sitdikov, I. L. Iskander, R. K. Ramil, *Weapons, Fortification and Military Art of*

the Volga Bulgaria in the 10th-the First Third of the 13th Centuries, în *JSD*, vol. 8, nr. 7, 2015, 167–177.

Świętosławski 1999,

V. Świętosławski, *Arms and armour of the nomads of the Great Steppe in the times of the mongol expansion (12th–14th centuries)*, Lodz, 1999.

Teodor 1984,

Dan Gh. Teodor, *Continuitatea populației autohtone la est de Carpați. Așezările din secolele VI–XI e. n. de la Dodești-Vaslui*, Iași, 1984.

Teodor 2013,

D. Gh. Teodor, *Așezarea medieval timpurie de la Suceava-Șipot*, Iași, 2013.

Teodor 2017,

D. Gh. Teodor, *Armament din secolele V–XI la est de Carpați*, în *ActaMT*, XIII, 2017, 260–272.

Wadge 2008,

Richard Wadge, *Medieval Arrowheads from Oxfordshire*, în *Oxoniensia*, 73, 2008, 1–16.

Yavaş 2020,

A. Yavaş, *Ortaçağ Temrenleri ,Anadolu Ortaçağı'nın 9–13. Yüzyıl Temren Teknolojisi Üzerine Kronolojik, Morfolojik, Terminolojik, Tipolojik ve Metalürjik Bir Değerlendirme*, Türkiye Bilimler Akademisi, Ankara, 2020.

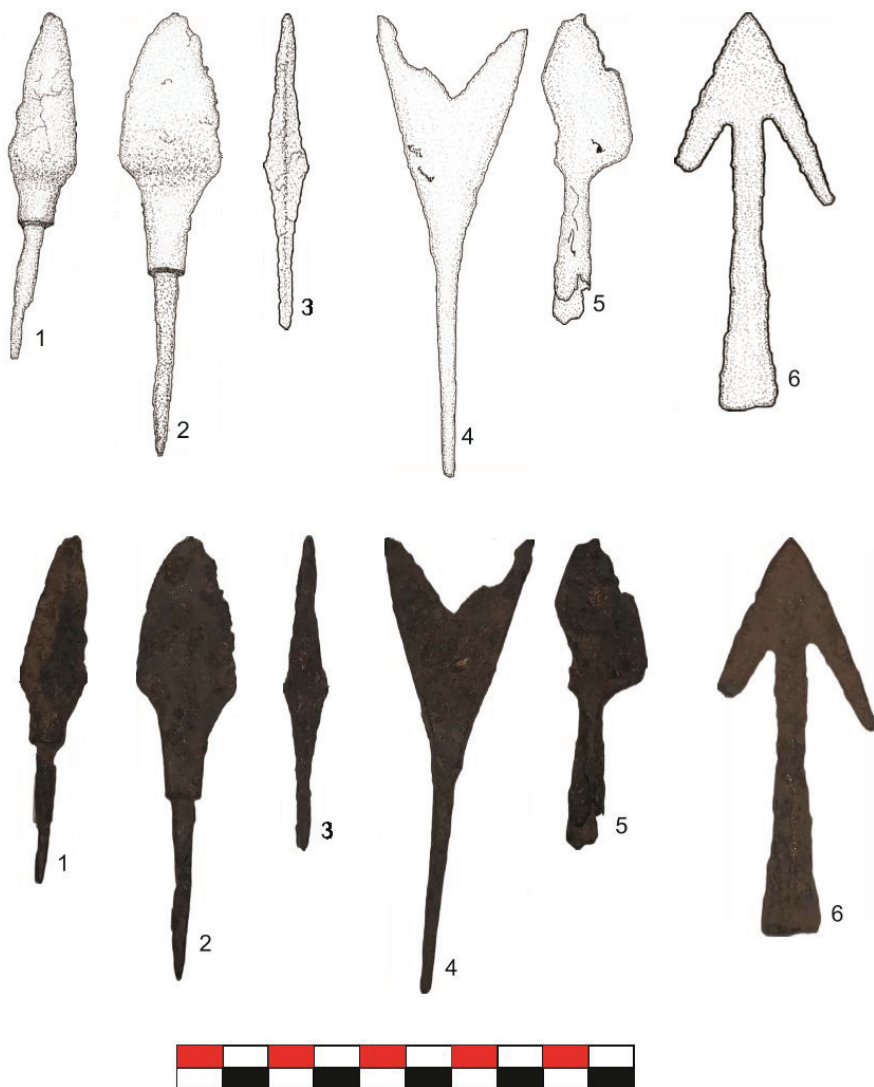
Yavaş et alii 2018,

A. Yavaş, Z. Demirel Gökalp, Ü. Güder, M. Kurt, *Amorium kazılarında bulunan bir grup okucu*, în *TÜBA-AR*, 23, 2018.

MEDIEVAL ARROWHEADS FOUND IN THE AREA OF THE BÂRLAD CITY

Abstract

The present article aims to present 6 arrowheads accidentally found in the area of the town of Bârlad, Vaslui County. In the absence of a clear archaeological context, their dating cannot be precisely given, but I offer both a chronological and geographic reference point, and a description of every piece to support next research, on the basis of analogies with other similar findings in different European or Asian countries.

Pl. I. Vârful de săgeată descoperite în zona oraşului Bârlad (scara 1:2).
/ Arrowheads found in the area of the town of Bârlad (scale 1:2).